

Univ. Bibl.
München

2

CONCLUSJONES

EX

UNIVERSA PHI-
LOSOPHIA,

QVAS

IN ALMA CÆSAREA ET EPISCOPAL
VNIVERSITATE OLOMVCE NSI SOCIETATIS

IESV

SVB AVSPICIIS

REVERENDISSIMI ET
ILLUSTRISSIMI DOMINI DOMINI
IOANNIS CASPARI AB AMPRINGEN, ORDINIS
TEUTONICI EQVITIS, SERENISIMI PRINCIPIS AC DO-

mini Leopoldi Guilielmi Archiducis Austriæ &c. Magni Teutonicæ Ordinis Magistri,
Confiliarij & Dominorum Freudenthal & Eülenberg Administratoris.

PRÆSIDE

R. P. GEORGIO BEHM SOCIETATIS
IESU, ARTIUM LIBERALIUM ET PHILOSO-
phiæ Magistro, nec non ejusdem Facultatis in eadem
Universitate Professore Ordinario

Publicè Defendendas Suscepit

ERV DITVS DOMINVS GEORGIVS HENRICVS
SCHINDLERAA. LL. ET PHIL. BACC. MORAVVS BRAVNSEIFFENSIS.

Anno 1654 Mense Julio Die

OLOMUTII

In Officina Typographica Viti Henrici Etteli &c.

REVERENDISSIME ET ILLUSTRISSE DOMINE DOMINE, PATRONE COLENDISSIME.

Rodigij instar quondam habuit, magnus ille Romani Imperij vindex Constantinus, celi-
tus sibi à Divinis Caelestis palatij Ephæbus signum Crucis contra hostes dimicaturus, hac
cum epigraphæ, prælatum fuisse IN HOC SIGNO VINCES. Prodigij & ego instar
habeo, Reverendissime & Illustrissime Domine, Te solo meo patrio, alteram veluti
aulæ Caelestis illapsus pennigerum, & signi hujus latorem simul ac defensorem, per-
quam gloriosum esse destinatum. Signum profectò hoc Tuo in pectore invicta Virtutis
Tuae efformavit dextera, posuit Honoris Majestas gloriosa, Gloria deniq; ipsa patrio meo
dat venerandum solo. A cujus Tuae Majestatis virtute, lucidissimi Carbuncolorum emanant radij,
impunt zeli divin ois propagandæ flammæ ardentes & Sacrationis Gloriæ diffundendæ ignes plus quam
iano succensi spiritu: quibus non ut olim Phaëthontico Orbis conflagret incendio, sed veluti novo Deucatio-
per Te, patria nostra redanimeretur igne. Hoc Tua indefessa demonstrat gubernandi industria, & Tua
HOC SIGNO mellita prodit agendi assabilitas, quam mitioris inter Sapientiæ delibasti Gratias, in so-
autem Iustiniano, per se veriores legum Pandectas, ad altissimos honores scientiæ, apices euexisti: Sub
erius profectò, ut suspicari licet, præsidio nullo, quam Virtute SIGNI HUIUS, quam sub genuina hac fidei
sera, quâ reliquos Tuos inter Heroes non semel conspicuus stetisti animosè, dimicasti fortiter, gloriosè de-
stium triumphasti audacia. Patieris itaq; Reverendissime & Illustrissime Domine, si his ego allectus
virtutis tantæ radijs, supplex advoluar clementiæ Tuae, & è triennali non jam Olympici, sed Philosophici
lveris curriculo, bene merita Sapientiæ humanæ asseram spolia: fragrantia Daphnosophiæ (dicere debui)
ornata, quibus veluti Patriæ Patri fortissimo, Conservatori prudentissimo, fidei Zelantis deniq; Phænici
reundo in terris nostris, omne Secundo, etiam post secula victuro igniparum thalamum, non ignis alicuius
tam Tuam Illustrissimam perimentis, sed Amoris & Sapientiæ etiam post Secula reviviscentis instruerem
acrarium. Quocirca ex utraq; & heroica Virtutis & germanæ Sinceritatis Tuae parte, hoc meæ erga
e observantiæ singularis anathema suffigo, sat illud illustri loco appensum arbitraturus, si mentem ad id
dverteris Tuam, & hunc totius Philosophiæ meæ laborem, qui Parentum & Natalium meorum statua
b placidissima gubernationis Tuae sortitus sum clementia, benigno respexeris oculo, qui quidem quantò dig-
tatis Tuae est inferior excellentia, tantò in Virtute signi Tui ut majora in dies optatissimæ felicitatis su-
at incrementa, submississimè precatur, & fore penitus confidit

Reverendissimæ & Illustrissimæ Dominationis Tuae

Clientum minimus

Georgius Henricus Schindler Moravus
Braunseiffensis.

EX LOGICA

I. I.

Logica est Scientia pratico-speculativa operationum mentis in ordine ad Syllogismum formalem directiva. Quare non uoces, non res, non deniq; rationis entia pro obiecto formali admittit. Sed neq; solus analyticus, verum etiam topicus Syllogismus rationem obiecti attributionis obtinet. 2. Celebri divisione Logicam in Docentem atq; Utentem partiuntur. Ea quamvis ad Scientias reliquas indispensandas absolute quidem necessaria non sit, est tamen secundum quid prorsum necessaria; verum non nisi moralem & directivum ad ceterarum actus scientiarum, non vero physicum sibi vendicat influxum.

II.

1. **A**rtificium Syllogismi, cum is suae definitionis jure actualem petere videatur illationis à praemissis dependentiam, praeter tres actus involuit essentialiter unionem eorum ad Intellectum, nec non exigentias illas, quae necessario pro posteriori condurationem, & coubicationem praemissarum expostulant, ac deniq; decretum volentis DEI dependenter ab his praevisis ad illationem concurrere. Coubicationem vero & ipsam actuum condurationem non requirit. 2. Res inter positivas rerumq; distinctionem, distinctionem non reperimus. Scotisticam vero quorundam unà cum praecisionibus obiectivis non agnoscimus, solà formali praecisione contenti.

III.

1. **U**niversale Logicum aliud, aliud Metaphysicum. Hoc alias in essendo nuncupatum actu fit confuso praescindente, illud actum insuper postulat comparativum, atq; adeo in actuali praedicatione illam, quam in essendo habuit, perdit Universalitatem. Porro nemo extra Intellectum Universalia reperturus est, non ideas Platonicas, non naturas Scotisticè, uti à quibusdam explicantur, non similitudinariè, Universales. 2. Quinas praedicabilium species à Porphyrio recensitas admittimus. Genus est, quod de pluribus specie differentibus in quid incompletè aptum est praedi-

B

cari.

cari. Obtinet rationem partis & totius respectu speciei. Non prædicatur immediatè de individuis completis, sic verò de incompletis. Frustra negatur ratio communis ab individuis abstrahi posse.

IV.

1. **S**pecies id est, quod de pluribus solo numero differentibus in quid completè prædicatur. Datur species subijcibilis, quæ non sit prædicabilis. & vicissim hæc sine illa. Differentia est, quæ de pluribus specie vel numero differentibus in quale quid prædicatur. Proprium verò, ut ad quartum prædicabile spectat, est tantum prædicatum illud, quod profluit ex essentia, & est realiter convertibile cum illa. Accidens porro est, cui sine subiecti corruptione abesse à subiecto conceditur. 2. Æquivoca in ratione æquivocorum sunt univoca. Æquivocationem in mente admittere abhorremus. Datur medium inter univoca & æquivoca, quod analogum appellatur.

V.

1. **S**ignum aliud naturale, aliud ad placitum: Hoc constituitur partim intrinsecè à re significante, partim à Voluntate instituentium nondum retractata: quale signum sunt voces & scripturæ Grammaticales, quarum illæ res imediatè, conceptus mediata, hæc imediatè voces, mediata res, picturæ verò reliquæ res significant immediatè. 2. Veritatis formalis, ut & falsitatis essentia est non modò actus, verum & Obiectum actui conforme vel difforme: unde nullus actus (si supra semetipsum sese reflectentem demonstreris) habet sibi adæquatè intrinsecam veritatem. Actus semel verus, falsus subinde fieri non potest.

VI.

1. **L**icet actibus supra naturam elevatis veritatem radicalem inesse supponamus, naturalibus tamen ea non competit. Actus autem Hominem possibilem asserens, non magis dependet ab hominis possibilitate, quàm actus hominem existentem asserens pendeat ab ejusdem existentia. 2. Licet actus falsior alter altero esse queat, verior tamen vero esse non potest. Propositiones quas vocant de futuris contingentibus, tam conditionatè, quàm absolutè futuris, semper determinatè veræ sunt vel falsæ. Veritatis porro & falsitatis capax præter judicium & discursum, est apprehensio complexa, minimè verò incomplexa.

VII.

1. **S**yllogismus formalis pluribus constat actibus, Virtualis uno tantum. Præmissæ moraliter solum influunt in Conclusionem, cui in actu secundo talem esse, est partim extrinsecum à Decreto DEI volentis dependenter ab his præmissis concurrere, & in hoc (licet ea etiam præmissarum
objectum

objectum attingat) à virtuali differt syllogismo; quòd si præmissis quantumvis probabilibus assensus fueris, hoc ipso ad illationem, etiam quoad exercitium necessitaris. 2. Enthymema cum in mente seu ratione non detur, à Logicà ad Rhetoricen ablegamus.

VIII.

1. **D**emonstratio perfectissima est, quæ primam Subiecti passionem ex essentiâ demonstrat, Perfectæ sunt aliæ omnes, modò evidentem è præmissis evidentibus inferant Conclusionem. Primarius demonstrationis effectus est scientia, hæc alia est actualis, alia habitualis. Quælibet unitatem suam desumit ab unitate Obiecti attributionis. 2. Potest in eodem Intellectu actus scientiæ tam abstractivæ, quàm intuitivæ cum actu Opinioni & Fidei componi. Imò non repugnat etiam naturæ viribus actus unicus, qui sit Opinioni, Fidei, & Scientiæ abstractivæ; non item intuitivæ.

PARADOXA

- I. De omni re scibili vult Logica discurrere, nullam cognoscere; an hoc Philosophiæ rationalis?
- II. Nostram quæ practico-speculativa est, Logicam, non immeritò Domum Marthæ dixeris, in qua praxis cum Martha turbatur erga plurima, Speculatio cum MARIA in actu unico conquiescit.
- III. Quò plus quis affirmanti negat, hoc minus contradicit.
- IV. Labyrinthus Logicæ est medij termini reperiendi ratio, hoc te facilius non expedieris, quàm autem Resolutionis Filo in Mathematicis usurpare.

EX OCTO LIBRIS PHYSICORUM.

I.

1. **T**ria sunt Principia Corporis naturalis in fieri, Privatio, materia, & forma; in facto esse duo, materia & forma. Privatio principiat per ultimum sui esse. 2. Datur materia prima distincta ab Elementis. Est ingenerabilis. Non existit per existentiam formæ: est pura potentia.

II.

1. **R**emota materiæ potentia ad recipiendas formas non distinguitur realiter à materia. Formas semel corruptas non appetit materia, quia hæc nequeunt naturaliter reproduci. 2. Materia prima non pendet essentialiter à forma substantiali, sed solum naturaliter à posteriori. Conservatio materiæ sine forma est miraculosa quoad modum, non verò quoad substantiam. Probabilius est omnes materias tam sublunares quàm Coelestes esse ejusdem speciei.

III.

1. **D**atur Forma substantialis. Non est tota Essentia compositi. Vnius speciei in omnibus compositis Formam materiale, quam Spiritum Mundi vocant, admittere nolumus, per quem non vitatur, sed augetur entium multiplicitas. 2. Non possunt in eodem subiecto plures esse formæ totales substantiales. Dantur Formæ partiales, Forma Cadaveris nulla.

IV.

1. **U**Nio Substantialis non consistit in præsentia locali & dispositionibus, non in sympathia Formæ erga certum corpus, non in Decreto DEI.

Est igitur entitas modalis ab extremis distincta. 2. Actio eductiva distinguitur realiter ab Vnione, quæ recipitur in utroq; extremo, in materia quidem tanquam in subiecto educationis, in Forma verò tanquam in subiecto receptionis. Compositum non distinguitur à partibus simul sumptis. Quantitas distinguitur à materia, in illa recipiuntur accidentia communia. Non implicat Corpus simplex completum non constans materiâ & formâ.

V.

1. **N**atura est principium motûs & quietis ejus in quo est primò & per se, & non secundum accidens. Forma artificialis præter Vbicationes partium artefacti involuit etiam carentiam partium superfluarum: In aliquibus tamen artefactis durationes etiam involuentur. Datur Ars non tantum metalla quævis in se mutuò transmutandi, sed & ipsum Aurum conficiendi. Divinatio verò auri per corylum, nobis implicitam redolere videtur Cacomagiam.

VI.

1. **M**ira est virtus magnetis. Hæc alitur passio purpureo, vel si scribe chalybeâ sepeliatur congruo situ versus polos: Deperdetur, si vitro Moscovitico contegatur, aut nimio æstui solis, vel aëris humiditati exponatur.

Quod autem Magnetis vis alio vel adamante deperdatur, quam hircinus sanguis, in quo maceratus sit magnes, restituat, merum figmentum esse comprobatum est. 2. Magnetis poli sunt duo quædam puncta è diametro sibi opposita, quæ non Cœli, sed Terræ polis trahuntur. Vis tractiva magnetis unius præ alio, librâ expendi potest.

VII.

1. **I**dem ferri punctum persistens in eodem spacij puncto potest eandem linguulæ magneticæ partem trahere & repellere. Proprietas magnetis est Inclinatio & Declinatio. Sub Aequatore Inclinatio nulla est, quò autem propius polum Terræ accesseris, eò majorem Inclinationem experire: ex quo Terræ rotunditas comprobatur. 2. Inclinatio magnetica Prægæ est gr: 73. m. 28. Olomutij gr: 72. 55. Declinatio varijs in locis irregulariter variat. Prægæ declinat magnes 5. gr: 30 m. Olomutij 2. gr: 30. m. In compassis Declinatio accuratè observada, nè in lineâ meridianâ inveniendâ fallaris.

Causa

VIII.

1. **C**ausa est Principium influens producendo essentiam. Conceptus Causæ in actu primo Physico remoto non constituitur per actionem possibilem. Tam causa creata quàm increata dicit Ordinem transcendentalem ad suos effectus. 2. Existencia Causæ requiritur ad agendum. Omnis Causa est prior suo effectui. Non datur propria actio in distans.

Non requiritur, ut approximatío Causæ cum passo sit pro priori ante operationem.

IX.

1. **R**epugnat duas Causas Physicas se mutuò causare quoad primū esse, sive sint in eodē genere Causæ, sive in diverso. Datur inter duas causas mutua causalitas quoad secundum esse. Non potest idem seipsum primò producere: potest tamen dare divinitus sibi secundum esse. 2. Idem effectus non potest pendere à duabus Causis totalibus Physicè influentibus, potest tamen divinitus. Conservatio non differt in sua entitate necessario & intrinsecè à prima productione, sed solū extrinsecè.

X.

1. **C**ausa materialis sustentativa est principium præjacens per se influens in alterum, cum quo uniri postulat. Datur defacto talis causa materialis. Actio & passio est eadem entitas realiter. 2. Causa formalis est id quod componit totum cum comparte præiacente, in qua intrinsecè recipitur. Primari⁹ ejus effectus est compositum, secundari⁹ expulsio formæ præexistentis. Causa exemplaris est id, in quod inspiciens artifex operatur. Tam in DEO, quàm in Creaturis exemplar est objectum cognitum, non verò cognitio.

XI.

1. **C**ausa finalis est id, cui⁹ gratiâ aliquid fit. Finis alius est Qui, alius Cui. Objectum movet me ut quod, non ipsa cognitio. Effectus causæ finalis ea sunt, ad quæ ponenda movet me finis, mediante cognitione sui. 2. Causalitas causæ finalis involvit essentialiter ipsam actionem physicam factam dependenter ab hac numero cognitione, ubi necessario includitur etiam decretum DEI. Bruta non agunt propriè propter finem.

XII.

1. **C**ausam efficientem aliqui Recentiores definiūt: Est principium per se influens in aliud sine mutatione sui ex præcisa ratione sui influxus.

Nos Aristotelicæ definitioni melius adhæremus. Est id, unde principium primum mutationis & quietis. 2. Actio tam DEI, quàm creaturæ, non est decretum Diuinum, neq; ulla negatio, sed, nemera verba assignentur, est modus distinctus à causa & effectui. Actio DEI & Creaturæ est eadem: quare actio causæ primæ, quā talis, identificatur ipsi effectui.

XIII.

1. **D**ari Causam primam, non tantum fides Divina, sed & ratio naturalis evincit : influit immediatè in omnes effectus Causarum secundarum. Non potest à se abdicare munus Causæ primæ, non est Causa moralis peccati, sed neq; Physica per se, est autem solum per accidens. 2. Causæ secundæ necessariæ determinantur à DEO ad individuum positivè, liberæ autem solum negativè. Concursus generalis DEI in actu primo non potest pro Causis liberis consistere in prædeterminatione Thomistarum, aut prædefinitione Scotistarum. Decretum igitur pro Causis liberis, est Voluntas indifferens & inefficax, & quasi conditionata ad bonum vel malum, aut carentiam utriusque.

XIV.

1. **C**ausæ secundæ verè aliquid efficiunt. Accidentia non producant se solis substantiam. Imò neq; sunt causæ partiales substantiæ.

Fatum est inhærens rebus mobilibus immobilis dispositio, per quam Divina Providentia suis quæque necit ordinibus. 2. Motus est actus entis in potentia prout in potètia. Motus localis celerior ille est, qui certâ mensurâ motûs realis, vel imaginarij maius percurrit spatium loci. Idem motibus contrarijs moveri non potest. Quies est persistencia in termino acquisito.

XV.

1. **L**ocus est superficies concava corporis ambientis immobilis. Spatium verò imaginarium est purum ens rationis fictum ab intellectu ex similitudine cum spatio reali; & in ordine ad hoc spatium fictum, explicamus differentias Ubicationum. Deus est in spatijs imaginarijs.

Nequit res existere nullibi. Neq; corpora naturaliter se penetrare possunt. 2. Corpus divinitus replicatum non potest naturaliter plus ponderis ferre in duobus, quàm uno loco. Imò nec absolutè idem hic amare, & alibi simul odisse. Ubicatio est qualitas absoluta, cum hic non urgeat processus in infinitum, ut ingeniose advertit Arriaga. Vacuum nullâ vi naturali in mundum induci potest, quod frustra recens de hydrargyro experientia probare contendit : In quo etsi divinitus motus fieret, non fieret tamen in instanti.

XVI.

1. **T**empus est numerus motûs secundum prius & posterius. Reale est mensura æquabilis motûs Cœlorum : Imaginarium est quid fictum per modum motûs alicujus fixi conceptum. DEUS existit in tempore imaginario. Repugnat Creaturam absolui ab omni duratione. Hæc verò est qualitas absoluta propter communem cum Ubicatione rationem.

2. Infinitum est, cujus aliquid semper est extra. Et hoc syncategorematici.

maticum, seu in potentia dicitur, datúrque; At verò infinitum Categoricalium seu totum actu, neq; in numero aut magnitudine, neq; in intentione possibile afferimus, solúmque DEVM in essentia infinitum veneramur. Infinitum terminis claudi non potest. Neq; unum possibile, est maius altero. Nolumus DEO limites ponere afferendo possibilem esse Creaturam aliquam omnium perfectissimam, aut imperfectissimam.

XVII.

I. Zenonis de Continuo sententiam, tanquam scopulum, in quo omnes scientiæ naufragium faciunt remis, velisq; fugimus; Hæc enim posita tota Geometria evertetur, celerrimus Cursor testudinem non assequetur, Nanus æquabitur Gyganti, Sol Terram non illuminabit, Moravia contra-mina erit Iaponiæ, & nullus aurigarum Currus Olomutium pervenire poterit. Sed neq; ulla puncta, seu terminantia seu continuantia, admittimus: Superficies verò, lineæ, & puncta, sunt Corporum certo modo consideratorum non posteriores extensiones. Sic etiam hora fini ut negatione ulterioris extensionis, aut actuali, aut possibili. 2. Ne partem æqualem toti, numerum finitum maximum, & mera in Continuo puncta admittere cogamur, statuimus cum Aristotele, Divo Damasceno, Divo Thoma, Divo Augustino, plurimisq; alijs Philosophiæ, & Geometriæ Luminibus, meas in Continuo partes, easq; non actu, sed potestate: & proportionales quidem numero non definitas inexistere; quam sententiam præter Veteres Peripateticos, Divus Thomas 8. Phy. textu 68. Aegidius, Capreolus, Ferrara, Fonseca, Pererius, Aureolus, Albertinus, Fasolus, Tanner, Gregorius à Sancto Vincentio, multiq; alij Docti Viri, & de re literaria, ut ait Comptonus, optimè meriti, amplexi sunt.

IMPERTI-
NENTIA,

ET

PARADOXA

1. Vinum turbidum intra horæ spatium clarificatur hac ratione, si videlicet in vase magno pendulam nucem muscatam comburas, & eâ consumptâ vinum in illud vas infundas. Nam brevi aureum ducet colorem.
2. Vinum in æstate in frigidabis, si posueris vas in labro frigidâ aquâ oppleto: dein Sal-petræ aut nitrum aquæ insperferis, tantam enim frigiditatem vinum concipiet, ut vix dentes ferre possint.
3. Siquis à puppi versus proram Sagittam arcu eijceret, eadẽ celeritate, quâ navis movetur, Sagitta perpetuo hæreret juxta arcum in aëre, quemvis tamen occurrentem, qui à navi non raperetur, transigeret. Hoc tamen verum est, si Sagittam in supremitate navis eiaculeris. Nam si eadem celeritate, quâ prius, intra navis cubiculum clausum, sagittam eieccheris, volabit illa ad proram perinde atq; si navis non moveretur.
4. Possumus ex altitudine hominis demittere molarem lapidem non imprimendo ei ullum impulsus, qui solum aërem secando conficiat etiam unum milliare, prius, quàm illam altitudinem cadendo mensuret.
5. Possunt uno ducato non tot quin plures Cœli inaurari, licet ille non replicetur. Adeoq; datur de facto corpus quantum, continens potentiâ infinitas partes, non communicantes, uni certæ æquales, quod tamen non sit infinita extensionis.
6. Potest alicui quantitati in æternum semper aliquid addi, composita tamen magnitudo non excederet duplum primæ, licet per impossibile æternitas finiretur.
7. Potest spatium, quod pes pulicis in plano occupat, æquale dari spatium, cujus ambitus Cœli excedat ambitum.
8. Assignabimus volenti punctum, in quo Achilles & testudo se assequuntur, quantâvis hæc tarditate, & ille velocitate, moveantur.

EX LIBRIS DE MUNDO ET COELO.

I.

I. Mundus non fuit ab æterno. Verno tempore productus est; non tamen in principio Arietis. Implicat Creatura tam permanens, quàm

successiva, quæ potuerit esse Deo coæva, sive nunquam incepisse existere. Hoc tamen sensu potuit creatura creari ab æterno, quòd nullum scilicet sit assignabile instans in æternitate à parte ante, quo prius non potuisset creari illa creatura. 2. Sed neq; potuit DEVS singulis instantibus collectivè acceptis, aliquam creaturam producere, licet ea non durasset infinito tempore: nam si id fecisset, non videm⁹, quomodo initium æternitatis datum non fuisset. Si vera est prophetia Malachiæ Archiepiscopi Hiberniæ, coniecturam haberemus, Mundi consummationem ultra annum Christi 2000. non differendam.

II.

1. **C**OElorum usq; ad firmamētū liquiditatē Martia terræ vicinitas ostendit. Non plures tribus agnoscimus. Eorum motus contrarij per spirales lineas, & respectivam tarditatem possunt explicari. Longitudo Olomucensis, seu distantia Meridiani circuli à Meridiano Fortunatarū Insularum, est gr: 41. 30. Pragensis gr: 39. 15. Latitudo verò Olomucensis, quæ Elevationi poli æquatur, est gr: 49. 30. Pragæ 50. 10. Planetæ & firmamentum ab Intelligentijs moventur. 2. Maculæ Solis per stellarum Solem subeuntium obumbrationem explicari possunt. Sol terræ propinquior est in hyeme, quàm æstate. Eius media distantia à superficie terræ est juxta Tychonem, milliarium Germ: 988140. Semidiameter Solis est milliarium ger: 4602. hinc sol terrâ major est $166\frac{3}{8}$. Vno horæ minuto Sol percurrit milliaria ger: 2950. Vnâ horâ plus percurrit spatij, quàm Luna 20. horis.

III.

1. **L**Unæ diameter est mill: ger: 413. terra igitur major est quàm Luna, ferè 40. quia Semidiameter terræ est mill: ger: 860. Novilunia Ecclesiastica ex Calendario Breviarij cujusvis cognosci possunt: illis enim diebus fiunt, quibus præfixa est Epacta Anni currentis: Sed verum Novilunium uno circiter die citius peragitur. Terra major est Venere, 6. Venus non discedit à Sole ultra 47. gr. habet suas phases, ut Luna. Mercurius non facilè observatur, nisi in Mense Majo: tunc enim perigæus versatur in principio Geminorum, & magis à Sole recedit; aliàs ejus splendore occultatur. Maxima ejus remotio à Sole est gr: 28. Luna ad Mercurium est ut 19. ad 1. 2. Mars à centro terræ mediâ distantia elongatur mill. ger: 1500700. terra relata ad Martem est ut 13. ad 1. Est rufus. Visus est figuræ triangularis. Jupiter à terra distat mediocri distantia semid: terræ 3990. terra habet se ad Jovem ut 1. ad 14. is argenteo fulget lumine.

IV.

1. **S**aturni soliditas habet se ad terram ut 22. ad 1. Eius media distantia à centro Terræ est semid: terræ 10550. Velocissimus est Planetarum

rum, lucis plumbeæ. Stella fixa quæcunq; in Aeqvatore, spacio unius pulsus arteriæ, conficit motu diurno mill: Germ: 874. Distantia Fixarum à Terra est mill: Germ: 12040000. Si lapis molaris inde caderet, & quot horis 50. milliaria Germanica conficeret, ante 27. annos terram non contineret. Vnus Gradus Firmamenti est mill: 210222. quare stellæ primæ magnitudinis sunt majores terrâ, 107. sextæ verò seu minimæ, 18. 2. Cœlestia Corpora non influunt directè in animam, sed solum indirectè, absque ullo præjudicio libertatis humanæ. Nunquam fit Eclipsis Solis, nisi in Novilunio. Quare Eclipsis Christo patiente non fuit naturalis. Totalis Eclipsis Solis obūbrat spaciū terræ circulare, cuius diameter est milli-
arium 290.

PARAD.

1. Pulsus arteriæ commodè minutum 2. designat.
2. Semper nobis oritur prius Sol, quàm oriatur.
3. Sol in Luna per reflexionem videtur.

EX LIB: DE GENERATIONE.

I.

1. **G**eneratio Aristoteli est mutatio totius in totum nullo sensibili manente ut subiecto eodem. Alij brevius, & ad Christiana principia conformius definiunt: Est productio entis ex subiecto. Generatio novæ formæ est prior corruptione antiqva. Ad Conversionem essentialiter requiritur omnimoda desitio termini formalis à quo, & novæ productio termini formalis ad quem: Corruptio est desitio unius rei in aliam. Annihilatio in nihilum. 2. Unionem Substantialem in viventibus partialiter Anima Matris, partialiter forma prolis producit. Formam prolis totalem materialem efficit mater. In oviparis variè discurrendum. Nutritio est partialis quædam viventis generatio, quâ alimentum introsusceptum convertitur in Substantiam aliti.

II.

1. **A**ugmentatio de se est motus Continuus, licet per accidens subinde interrumpatur: Imo nullus motus, ne localis quidem, morulis indiget. Augmentatio, tam viventium, quàm non viventium, prius indeterminatam, quàm determinatam partem occupat. Secus est de generatione prima Formæ Viventis, quæ requirit determinatā materiæ partem.

2. Intensio qualitatum fit per gradus homogeneos. Simile non agit in Simile actione corruptivâ, sed perfectivâ. Idem seipsum per reflexionem intendere potest. Datur Antiperistasis: sed non in calce, propter frigus affusæ aquæ. In stomacho tempore hyberno non est propria antiperistasis, quamvis calidior sit, quàm æstate. Propria verò optimè probatur per vitrum Thermoscopij. Datur Reactio formalis & activa. Rarefactionem non intromissio Corpusculorum, cum vacuitates, non evolutio penetra-

penetratarum partium, non deniq; punctorum materiæ inflatio bene explicant; Sentimus ergo cum Suario & alijs 14. Classicis Authoribꝫ, rarefactionem consistere in majori extensione seu ubicatione ejusdem materiæ; Condensationem verò in reductione ejusdem materiæ ad minorem locum, quod fit formaliter per minorem ubicationem productam.

III.

1. **Q**uaternarium Elementorū cum Aristotele admittimus. Quatuor primæ qualitates & inter se & à substantijs distinguuntur, neq; solum negativè, verum realiter & positivè. Calor elementaris non differt specie ab animali, & cœlesti. Elementa non manent formaliter in mixto.

Tam in se quàm in mixta transmutantur. Optimum pro ingenio temperamentum est cholerico-melancholicum. Elementa non gravitant actu in suis locis: nec partes homogeneæ premuntur à superioribus.

2. Pro innatantibus humido sequentes damus regulas cum hydrostaticis 1. Corpus levius demissum in humidum, usq; eo demergetur, ut tanta moles humidi, quanta est partis demersæ, eandem, quam tota corporis magnitudo, habeat gravitatem. 2. Corpus humido gravius in specie demissum in humidum, fundum petet eritq; in humido tantò levius, quanta est gravitas humidi molem habentis corpori illi æqualem. Levitas non consistit in privatione majoris gravitatis.

IV.

1. **G**ravia in descensu acquirunt majorem velocitatem. Crescit autem ea velocitas juxta numeros pariter impares ab Unitate numerabiles, 1. 3. 5. 7. 9. 11. &c. Quare si globus cretaceus unciarum octo hanc in labendo incrementi velocitatis proportionem servaret, non integris tribus horis distantiam Lunarem à terra emetiretur. Non omnia gravia æquè citò cadūt, quod adeo multis experimentis comprobatū est, ut mirum sit aliqvos contrarium sentire potuisse. 2. Quantum est ex natura reflexionis, non est necesse, ut in puncto reflexionis pausa fiat. Motum perpetuum invenit nemo; sed neq; possibilem demonstravit. Si mobile uniforme quotidie conficiat milliaria Italica 1000. perveniet ad terrā à Luna diebus 265. à Sole annis 87. diebus 231. à Marte annis 238. diebus 10. à fixis annis 23819. diebus 70. At verò si proportionem incrementi velocitatis, quæ est in naturali descensu, servaverit, tum globus ferreus unius libræ labendo ex Luna non tres horas, ex Sole non 12. horas, ex fixis non duos dies consumet.

PARADOXA 1. Potest impulsus versus Orientem inesse Subiecto lato versus Occidentem.
2. Omnes vibrationes ejusdem perpendiculari sunt ad sensum æquediurnæ, seu isochronæ.
3. Potest aer in centuplum rarefieri naturaliter.
4. Tanta est evaporationum ubiq; copia, ut homo ut concoctionis nutritivæ per unam noctem ultra 4 libras pondere Medico expiret.

EX METEORIS.

I.

1. **C**ometæ alij sunt sub, alij superlunares. Illi sunt ab accensis exhalationibus : hi ab erraticorum siderum, sigillatim invisibilium, unum tamen optice sidus conficientium concursu.

Cur enim non detur ignotus nobis cursus Planetarum minorum, qui à se divergentes solvant cometæ apparentiam ? Hinc etiam maculæ solares explicari possunt per subeuntes cometas parvos, qui omnem regularitatem irregularem à Schainero observatam in maculis, in suo motu servare possunt : certè Comites Jovis & Laterones Saturni mirabiliter incedunt. 2. Quam procul à te distet nubes, in qua tonitru aut fulmen oritur, hac assequeris ratione : Cum bombardæ eminus exploditur, numeræ vibrationes alicujus perpendiculi, quæ sunt inter visam flammam, & auditum sonum. Hunc numerum tibi serva, simulq; distantiam à bombardæ habere cognitam.

Orta dein tempestate, & visâ corruscatione, numeræ vibrationes perpendiculi usq; ad auditum tonitru, & dic : ut numerus oscillationum ad distantiam bombardæ, ita numerus oscillationum, seu vibrationum ultimarum ad aliud : hoc erit distantia illius nubis à terra.

II.

1. **M**ateria pulveris pyrij, & Spirituum in fornaculis Chymicorum inter se pugnantium, vehementer materiam tonitru & fulminis illustravit : Nam si oleum Tartari auro soluto aquâ regiâ guttatim infundatur, murmur ingens exauditur. Item si Spiritus Vitrioli, Spiritus sulphuris & sal hederæ terrestris confundantur, murmur magnum auditur : ratio deniq; patet, cur fulmen in inferiora petat ; idem enim facit fulmen artificiosum. Nam si aurum in calcem redigatur aquâ forti, sale armoniaco, & oleo tartari præcipitati, iste aureus pulvis alicui laminæ impositus, & ex remoto loco, ope instrumenti alicuius, propter periculum, successus, non alta petet, sed laminâ perforatâ cum ingenti fragore & sonitu in inferiora loca labetur, & sic Jovem non auro pluvium, sed tonantem imitabitur. 2. Stella cadens, quæ est exhalatio pinguis in lineam rectam sursum disposita, ideo à superiori parte accenditur, quod inibi sit rarior materia pinguis. Ita cū extincta candelâ per suum fumum ab altera superiore accenditur, videtur ignis currere deorsum, cum tamen non sit nisi succissa combustio materiæ sumi.

III.

1. **A**thmosphæra est ovalis figuræ. Nubes primæ ordinariè ad 400. & 500. passus elevantur à nobis. Ultimas ad 4. saltem milliaria Italica ascendere Æthna nivoso vertice candicans comprobât, quem montem Schnellius 4. Italicis serè altum demonstrat. Ex his primæ & secundæ regionis aeris altitudo liquet. Tertiæ autem regionis aut ætheris altitudo constat ex diametris cœlorum. Hoc sufficiat scire, juxta Tychonem, distantiam fixarum à terra esse 14000. Semidiametrorum terræ. In Zonis temperatis, qualem nos incolimus, crepuscula incipiunt aut desinunt sole ad 18. gradus circiter infra horizontem depresso. Ex quo Nonius concludit summos à terra vapores removeri ad. 43. Italica. Juxta Alhazen & Vitellonem ad 52. Italica.

2. Hic sub initium Aprilis & finem Septembris durant crepuscula circiter duabus horis ante ortum & post occasum. Sub initium Maij & finem Augusti duabus horis & mediâ. Sub initium Junij & finem Julij tribus horis & mediâ. Circa finem Junij penè durant 4. horis. Rursum sub initium Octobris & finem Martij, non integris duabus horis. Sub initium Novembris & finem Februarii paulo amplius. Deniq; sub initium Decembris & finem Januarij duabus horis, & uno altero minuto.

IV.

1. **N**ix fovet semina rerum, prohibendo evaporationem nimiam, & quia nivibus spiritus salini admixti sunt, qui dant fecunditatem. Est figuræ Sexangulari, quæ figura est omnium regularium figurarum, quæ spaciū implere possint suis angulis circa idem punctum, capacissima. Ventus est aer localiter motus, cujus motus causa est rarefactio aut condensatio : Sunt autem stabiles multi venti, eò quod gyratio Solis circa terram regulam suam servet, à qua stabiliis rarefactio. Quod alter frigidior aut salubrior sit altero, facit ejus transitus per salubriores aut frigidiores terras. 2. Iridis colores oriuntur ex varia specierum luminosi cum colorati speciebus mixtura. Secundaria Iris non fit per reflexionem à primaria. Possumus plenè circularem Iridem unius aut plurium colorum efformare.

V.

1. **S**uperficies aquarum liberè quiescentium globosa est, centrum habens idem quod terra ipsum Univerſi medium, cui non obſtat varia & diverſa guttarum rotunditas : quare in craterem plus intrat aquæ in valle, quàm in monte. sed hæc protuberantia inſenſilis eſt. Ut aqua altiffimè exiliat è canali, ejus foramen tantæ latitudinis eſſe debet, quantum habet ipſius liqvoris gutta, quantum
do e

do è digito sponte delapsura dependet. Mare non est altius littoribus, sed contrà. Possumus dato globo rectilineum corpus æquale per aquam exhibere. 2. Mare plurimum animalium ferax, quàm Terra. Ad hanc fecunditatem plurimum confert Sal marinus. Facilius est natere in marinâ, quàm fluviali. Sal est duplo ponderosior, quàm aqua, vel ut 19. ad 9. non nisi 17 a. parte totius molis, quam habet navis infra aquam, minus merguntur naves in mari, quàm in flumine.

Aestus marini principales causæ sunt Sol & Luna: In Novilunio & Plenilunio maximè insole-
scunt: triplex aestus datur, Annuus, quo Mare ex Austro in Boream, & contrà tendit. Men-
struus, qui incrementa & decrementa Lunæ sequitur: Diurnus, quo 24. horarum spacio bis fluit
& refluit. Pro fluvijis deducendis post 1000. passus uno pede sit demissior alveus est necesse. Fon-
tes naturales nunquam altius educi possunt ullo canalium artificio, quàm fuerit ipsa origo, alias
haberemus motum perpetuum.

VI.

1. **A**ltissimus Montium Pariacaca in Peru 12. mill: Italica dicitur habere in perpendiculo. Imò
dato aliquem montem altum esse 12. mill: Germ: tamen non esset tantus respectu Terræ,
quanta est minima verruca respectu capitis humani. Non igitur obstat rotunditati morali
Terræ, montium & vallium asperitas. Ex altitudine 6. pedum solum ad distantiam 3. $\frac{1}{2}$ mill: Italic:
Ex altitudine autem 8. mill: Ital: potest videri ad 58. mill: Germ: Si Elementa in vitro confusa ad
spacia imaginaria transferantur, fundabunt ibi novum centrum illius micro-cosmi; quare in vacuo
motus corporum naturalis fieri non potest. 2. Si linea directionis per sustentaculū transeat, ob quam notabi-
liter Terra fluctuet. Aquæ, mediam circiter superficiem Terræ, occupant: Corpus tamen aquæ ne
quidem trecentessimam partem Soliditatis Terræ constituit, licet omnium terrestrium aquarum
molem ad 7. milliaria Italica profundam faciamus, cum tamen vix uspiam profunditas maris unum
milliare Italicum excedat.

FARADOXA.

1. Tempore pluvio ac hyeme, res majores apparent, quàm æstate.
2. Nix non est alba
3. Possumus gradus caloris aut frigoris oculis discernere.
4. Circuli Quadraturam per aquam Geometricè exhibere possumus.
5. Si quis Orbem terræ semel circumiret, unum diem lucraretur, vel perderet; hoc fieret, si Occidentem, illud, si Orientem versus pergeret.
6. Implicat mediam Terram videri ex quantavis in infinitum altitudine. Quare per imposturam Dæmon omnia Regna Mundi Christo ostendit.
7. Ad saltum unius pulicis necesse est totam Terram dimoveri, licet nullo à nobis producibili impetu moveatur.
8. Brachium extensum plus gravitat quàm contractum.

PROBLEMA

An verum illud: Centrum Iridis, oculi, & Solis necessariò debere esse in eadem rectâ lineâ, & angu-
lum, sub quo videtur Iris, esse semirectum?

EX ANIMASTICA.

I.

1. **A**nima est actus primus Corporis physici & Organici potentiâ vitam habentis. Est actus
informans, & non tantum assistens. Dividitur in Vegetativam, Sensitivam, & Rationalem.
Non sunt plures animæ in eodem subiecto. Omnia individua animata ejusdem speciei
sunt de facto quoad perfectionem æqualia. 2. Partes solidæ, ut caro, ossa, nervi &c. animantur.
Item quæ non sunt purè excrementiciæ, sed vel ad ornatum, vel ad tutamentum viventis datæ
sunt, ut plumæ, pili, ungues, ungulæ, dentes. Sed & partes fluidæ, si pura reiectamenta excipias,
totali viventis animâ informantur. Quare etiam Sangvinem animamus.

II.

1. **A**nimæ plantarum & brutorum tam perfectorum quàm imperfectorum sunt divisibiles in
partes integrantes. Ex autem partes sunt probabiliter homogeneæ, cum nulla necessitas
heterogeneitatem evincat. 2. Ratio spiritus consistit in substantia carente partibus inte-
grantibus: Corporis autem, in Substantia habente partes integrales. Accidentia verò Spirituality
vel materialia erunt, prout Spiritui vel corpori commensurantur.

III.

1. **N**on sentimus cum ijs, qui omne ens spirituale, sive illud sit Substantia, sive accidens, carere
partibus integrantibus docent. Nam defacto multa accidentia sunt divisibilia in partes in-
tegrantes, quamvis sint Spirituality. Non posse dari conceptum Univocum Viventis ut sic,
qvi

qui abstrahat à Vita Physica & Intentionali, probabiliter docent Recentiores. Nobis tamen cum Comptono magis placent Vetères, qui probabilius talem conceptum Vitæ Univocam conantur exhibere: Scilicet habere perfectionem ita ab intrinseco, ut saltem naturaliter ab extrinseco eam res habere non possit. Ex quo bene sequitur, implicare creaturam, quæ sit sua intellectio. 2. Potentiæ non distinguuntur realiter ab anima. Dato autem eas distingvi, anima nihilominus ad actus suos confluet immediatè. Actus materiales in homine sustentantur à materia; partialiter autem immediatè recipiuntur in anima Spirituali, ut in subiecto puræ receptionis.

IV.

1. **D**antur species in sensibus externis, puta in Visu & Auditu. Sonus est quid distinctum ab impulsu movente tympani. Neque sonus est productivus Soni. Neutræ species habent contrarium. Albedo & nigredo optice, non physice, sunt contraria. Species visus non videntur ut Quod, sed ut Quo; unde receptæ in charta, solum in unam partem radiant juxta leges reflexionis, quæ assertio salvis principiis & experiencijs Opticæ defendi potest. Ex quolibet vitri convexi occultato puncto tota transmissa in chartam pictura obfuscatur absque ejusdem mutatione, seu in quantitate, seu in figura. 2. Non dantur species in odoratu, gustu, & tactu: neque odor odoris est productivus. Ut sentiat calorem tactus, necesse non est calorem uniri organo. Non probatur nobis Recentiorum quorundam sententia, quæ affirmat Ubicationem & Durationem videri, audiri, tangi, olferi. Visio fit receptione radiorum in retina. Unica fit decussatio radiorum in oculo: quare imago inversa depingetur, quod non obstat rectæ visioni.

V.

1. **Q**ui cavis utuntur specillis, convexiorè humore crystallineum habent, secus est de Senibus amblyopibus. Visionem ocularem inromissio specierum in obscurum cubiculum, & sequentes regulæ plurimum declarant. 1. Omne vitrum convexum, quod est minoris Sphæræ Segmentum, eò etiam minus communis omnium conorum basis, id est locus imaginis, à vitro distat. 2. Omne vitrum quod minus est convexum, eò longius projicit basin distinctionis. 3. In omni vitro convexo, quæ remotiora sunt obiecta, basin distinctionis abbreviant: quod propiora sunt, eò amplius prolongant. 4. Minus convexum magis convexo additum, abbreviat basin communem, & è contra. 5. Concavum convexo additum prolongat basin. 2. Auditio perficitur in tympano. Odoratio in processibus mamillaribus. Gustatio in nervosa præsertim lingvæ parte. Tactus non habet speciale organum. Phantasia & Intellectus habet suas species, quæ ut operentur, indigent excitatione. Species influens in apprehensionem, eadem sufficit ad producendum judicium. Intellectus cognoscit entia Spiritualia per species improprias. Repugnat potentia materialis cognoscitiva rei Spiritualis.

VI.

1. **A**nimam rationalem Spiritualem, & immortalem ex sua natura esse, non tantum Fide Divina, sed & rationibus naturalibus ostendimus: caret partibus essentialibus & integralibus; à DEO solo creatur tum, cum jam formatum est certæ magnitudinis corpusculum. Non datur metempsychosis Pythagorica. 2. Non possit assentiri simul & dissentiri eidem obiecto. Non implicat cognitio supra seipsam reflexa.

VII.

1. **V**oluntas est potentia libera, non potest amare malum quia tale cognitum, nec ferri in incognitum: Potest odisse malum nil tum amando. Non datur amor efficax ad impossibile, neque amor & odium efficaces stare simul possunt de eodem obiecto. Non implicat pura omisso libera. 2. Actus imperatus non habet immediatam libertatem. Anima separata naturaliter existit: habet species à DEO infusas rerum plurium: se tamen immediatè cognoscit.

VIII.

1. **H**abitus est qualitas permanens, facilitans potentiam ad actus similes ijs, à quibus genita est. Non dantur in Intellectu habitus distincti à speciebus. In voluntate autem non possunt variari per cognitiones experimentales, non per actuum præteritionem, itaque admittenda est qualitas distincta. 2. Potest DEVS per absolutam potentiam necessariæ potentiæ dare habitum quantum ex se facilitantem, & inclinantem eam ad eliciendos actus. Non dantur habitus in sensibus externis, neque in potentia locomotiva, Phantasia, & appetitu sensitivo. Probabile est defacto habitum produci partialiter à potentia, partialiter ab actu; pereunte actu, habitus conservatur à sola potentia, cum generali concursu DEI.

Probabile

IX.

1. **P**robabile est per actum remississimum nullum produci habitum; sed neq; contrariæ sententiæ sua probabilitas deest, ut vix discerni possit, utra major sit. Actus non possunt intendere habitum in infinitum naturaliter. 2. Habitus contrarij tolerant se in gradibus remissis, non verò in intensis naturaliter. Non repugnat autem divinitus habitus contrarios in intensis gradibus coniungi. Licet nulla res perat sui destructionem, tamen habitus etiam solo perire otio quid verat?

PARADOXA.

1. Clariùs aliquando uno, quàm duobus oculis videri posse, anseres probant.
2. Potest locus Echus reperiri, ex quo ipsa, quavis alià, quàm interrogata fuerit, lingvâ, respondeat.
3. Chorda distans, non tantum in octavam, sed & in quintam tensa, alteri percussæ responderet in tacta.

EX METAPHYSICA.

I.

1. **E**ns est id, quod potest existere. Non datur Conceptus Univocus enti reali & rationis. Ejus proprietates numerantur 5. Res, Verum, Bonum, Aliquid, Unum. Verum cum Suario putamus non esse nisi tres, nempe Unum Verum, Bonum, Prædicamentum est series prædicatorum à summo genere per medias species usq; ad individuum deducta. Decadem eorum Aristotelicam Authoritas & congrua ratio fulcit; poterant enim absolute plura, quoniam & esse pauciora. Conditiones locandorum in prædicamento soli subserviunt Substantiæ. 2. Relatio, quæ est ratio formalis, quâ unum respicit aliud, non est modus aliquis, aut entitativa alia, fundamento, termino, & rationi fundandi superaddita. Prædicamentalis Transcendentali in hoc optimè opponi videtur, quod illa termino, rationi fundandi, & fundamento, hæc soli fundamento adæquate sit intrinseca.

II.

1. **E**ns à differentijs, & differentiis ab ente potest abstrahere Intellectus. Quare Ens univocum est respectu DEI & Creaturæ, Substantiæ, & Accidentis. Existencia non distinguitur ab essentia, uti nec à Possibilitate. Pura possibilitas involuit negationem existentiae illius rei, quæ si existeret, non involveret contradictoria, quid autem sit involvere contradictoria, & quid sit existere, est per se notum, ut clariùs explicari non possit, quod ingeniosè advertit Arriaga.

2. Subsistentia creata non addit Naturæ aliquid modaliter, aut realiter absolute & positivè distinctum. Dantur Intelligentiæ, & Ens à se, TER MAGNUM illud NUMEN, cui tota hæc dicata & consecrata sit, & maneat Philosophia.

PARAD:

Licet DEVS ubiq; sit, non est tamen in ullo prædicamento.

Univ. Bibl.
München